

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

10 februarie 2015

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

președinte – Petru Ursache,

judcători – Constantin Alerguș, Ghenadie Nicolaev, Nadejda Toma, Petru Moraru,

a judecat, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți, Andrei Formusatii și de părțile vătămate Cazanețchii Vladimir, Țurcan Nicolae și Saulea Elena, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 11 aprilie 2014, în cauza penală în privința lui

Ungureanu Ivan Vasile,

născut la 06 februarie 1962, originar din s. Cucuieții Vechi, r-nul Rîșcani, domiciliat în or. Bălți, str. Ștefan cel Mare 6/1, ap. 35 A.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

- 1. de la 17 iulie 2007 - pînă la 08 octombrie 2012 (instanța de fond);*
- 2. de la 11 decembrie 2012 - pînă la 11 aprilie 2014 (instanța de apel);*
- 3. de la 08 octombrie 2014 - pînă la 10 februarie 2015 (instanța de recurs ordinar).*

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct.1¹) Cod de procedură penală legal executată.

CONSTATĂ :

1. Prin sentința Judecătoriei Bălți din 08 octombrie 2012, Ungureanu Ivan a fost achitat de sub învinuirea în săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(5) Cod penal, din lipsa în acțiunile lui a elementelor constitutive ale infracțiunii.

2. De către organul de urmărire penală, Ungureanu Ivan a fost învinuit că, urmărind scopul însușirii bunurilor în proporții deosebit de mari, în perioada anului 2004-2005 prin înșelăciune și abuz de încredere a însușit de la un grup de persoane mijloace bănești în sumă de 367 885 lei, în următoarele împrejurări:

Sub pretextul de organizare a lucrărilor de construcție a grupului de gherete din piața V. Alexandri, 4, mun. Bălți, cu suprafața totală de 223,8 m², Ungureanu I., abuzînd de încrederea cet. Țurcan N., Cazanețchii Vl., Saulea El.,

Gavriliuc L., Moruz L., Botezatu V., Iucicovschi N., Cocosfirco VI., Zara A., Mirza V., Turculeț V. și Postnaia A., înșelându-i privitor la prețul real la construcția unui m² al grupului de gherete din piața V. Alexandri, 4, mun. Bălți, a cerut de la fiecare, mijloace bănești reieșind din costul unui m² de 350 dolari SUA, echivalentul a 4 329 lei, pe cînd conform raportului de expertiză nr. 002653/1625 din 26 septembrie 2006, prețul real la construcția unui m² al grupului de gherete din piața V. Alexandru, 4, mun. Bălți, constituie 2,420 lei, sau cu 1 909 lei pentru 1 m² mai mult.

Prin urmare, persoanele nominalizate, nefiindu-le cunoscute intențiile criminale ale lui Ungureanu Iv., în perioada anilor 2004-2005 i-au transmis mijloace bănești și anume:

- Țurcan Nicolae i-a transmis lui Ungureanu I. la 15.06.2004 suma de 1 204 dolari SUA, echivalentul a 14 458 lei; la 30.07.2004 suma de 2500 dolari SUA, echivalentul a 29 903 lei; la 16.06.2005 suma de 1 204 dolari SUA, echivalentul a 15 159 lei; la 18.06.2005 suma de 2 688 lei; în iunie 2004 suma de 120 dolari SUA, echivalentul a 1 438 lei și tot în această perioadă a anului suma de 600 lei, în total bani în suma de 64 246 lei, pe cînd potrivit raportului de expertiză, valoarea reală a gheretei cu suprafața de 13,1 m² constituia 31702 lei, adică cu 32 544 lei mai mult, bani care se impută că au fost însușiți de către Ungureanu I.

- Cazanețchi Vladimir i-a transmis lui Ungureanu I. la 30.07.2004 suma de 28 000 lei, la 11.10.2004 suma de 12 400 lei, în perioada an.2004 i-a transmis suma de 120 dolari SUA, echivalentul a 1 438 lei, în total bani în mărime de 41 838 lei, care se impută că au fost însușiți de către Ungureanu I.

- Gavriliuc Larisa i-a transmis lui Ungureanu I. în perioada an.2004-2005 4050 dolari SUA, echivalentul a 50 088 lei și 2000 lei. Astfel, suma totală pentru construcția unei gherete cu suprafața de 3,8 m² constituia 52 088 lei, iar potrivit raportului de expertiză, valoarea reală a acesteia constituia 9 196 lei, adică cu 42 896 lei mai mult, bani care se impută că au fost însușiți de către Ungureanu I.

- Saulea Elena i-a transmis lui Ungureanu I. la 30.07.2004 suma de 13 390 lei și 320 dolari SUA, echivalentul a 3 828 lei, în perioada anului 2004-2005 suma de 1 130 dolari SUA, echivalentul a 13 975 lei, precum și suma de 1240 lei. Astfel, suma totală pentru construcția unei gherete cu suprafața de 6,6 m² constituia 32 433 lei, pe cînd conform raportului de expertiză, valoarea reală a acesteia constituia 15 972 lei, adică cu 16 461 lei mai mult, bani care se impută că au fost însușiți de către Ungureanu I.

- Postnaia Alla i-a transmis lui Ungureanu I. la sfîrșitul anului 2004 suma de 24 000 lei, iar la 18 iulie 2005 suma de 24 000 lei. Astfel, suma totală pentru construcția unei gherete cu suprafața de 9.6 m² constituia 48 000 lei, pe cînd conform raportului de expertiză, valoarea reală a acesteia constituie 23 232 lei,

adică cu 24 768 lei mai mult, bani care se impută că au fost însușiți de către Ungureanu I.

- Zara Aurel i-a transmis lui Ungureanu I. la 30 iulie 2004 suma de 9 744 dolari SUA, echivalentul a 116 550 lei și la 01 iulie 2005 suma de 5 568 lei, astfel, suma totală pentru construcția unei gherete cu suprafața de 27,6 m² constituia 122 118 lei, pe cînd potrivit raportului de expertiză, valoarea reală a acesteia constituie 66 792 lei, adică cu 55 326 lei mai mult, bani care se impută că au fost însușiți de către Ungureanu I.

- Mîrza Valentina i-a transmis lui Ungureanu I. în perioada anului 2004-2005 suma totală de 5000 dolari SUA, echivalentul a 61 837 lei, astfel, pentru construcția unei gherete cu suprafața de 13,2 m² suma totală constituia 61837 lei, pe cînd potrivit raportului de expertiză, valoarea reală a acesteia constituie 31 944 lei, adică cu 29 893 lei mai mult, bani care se impută că au fost însușiți de către Ungureanu I.

- Cocostîrco Vladislav i-a transmis lui Ungureanu I. în perioada anului 2004-2005 suma totală de 4700 dolari SUA, echivalentul a 58 127 lei, astfel pentru construcția unei gherete cu suprafața de 13,3 m² suma totală a constituit 58 127 lei, iar potrivit raportului de expertiză, valoarea reală a acesteia constituie 32 186 lei, adică cu 25 941 lei mai mult, bani care se impută că au fost însușiți de către Ungureanu I.

- Iucicovschi Natalia i-a transmis lui Ungureanu I. în perioada anului 2004-2005 suma totală de 5000 dolari SUA, echivalentul a 61 837 lei, astfel pentru construcția unei gherete cu suprafața de 13,2 m² suma totală a constituit 61 837 lei, iar potrivit raportului de expertiză, valoarea reală a acesteia constituie 31 944 lei, adică cu 29 893 lei mai mult, bani care se impută că au fost însușiți de către Ungureanu I.

- Botezatu Victor i-a transmis lui Ungureanu I. la 30 iulie 2004 suma totală de 4900 dolari SUA, echivalentul a 58 610 lei, astfel, pentru construcția unei gherete cu suprafața de 14 m² suma totală constituia 58 610 lei, pe cînd potrivit raportului de expertiză, valoarea reală a acesteia constituie 33 880 lei, adică cu 24 730 lei mai mult, bani care se impută că au fost însușiți de către Ungureanu I.

- Moruz Larisa i-a transmis lui Ungureanu I. la 30 aprilie 2004 suma de 25000 lei, în luna octombrie 2004 – 21 210 lei și tot în aceeași perioadă suma de 2800 lei, astfel, pentru construcția unei gherete cu suprafața de 10,7 m² suma totală constituia 49 010 lei, pe cînd potrivit raportului de expertiză, valoarea reală a acesteia constituie 21 894 lei, adică cu 23 116 lei mai mult, bani care se impută că au fost însușiți de către Ungureanu I.

- Turculeț Valentina i-a transmis lui Ungureanu I. la 30 iulie 2004 suma de 22 015 lei, la 24 septembrie 2004 – 24 000 lei, precum și în aceeași perioadă a

an.2004 suma de 600 lei. Astfel, suma totală pentru construcția unei gherete cu suprafața de 10,8 m² constituia 46 615 lei, pe când conform raportului de expertiză, valoarea reală a acesteia constituie 23 136 lei, adică cu 20 479 lei mai mult, bani care se impută că au fost însușiți de către Ungureanu I.

3. Împotriva sentinței a declarat apel acuzatorul de stat, părțile vătămate Cazanețchi V., Țurcan N., Saulea E. și avocatul acestora Durnea A., și partea vătămată Gavriliuc L., care au solicitat:

- procurorul, casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărâri de condamnare a lui Ungureanu I. în baza art. 190 alin.(5) Cod penal la 10 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 5 ani, cu executarea în penitenciar de tip închis, totodată să fie admise acțiunile civile înaintate de părțile vătămate Țurcan N., Saulea E., Cazanețchi Vl. și Gavriliuc L.

Consideră că instanța de fond neîntemeiat a ajuns la concluzia că învinuirea adusă lui Ungureanu I. nu și-a găsit confirmare, menționând că între părțile vătămate Țurcan N., Saulea E., Gavriliuc L. și inculpat există raporturi civile, ce constau în împuternicirea ultimului prin procură de a-i reprezenta în toate instanțele privind soluționarea alocării terenului și construcției unui complex de chioșcuri comerciale, să semneze pentru ei și să efectueze toate acțiunile și formalitățile, ce decurg din împuternicirea dată, procuri autentificate notarial. La fel, în motivarea soluției sale instanța s-a bazat pe declarațiile părților vătămate Țurcan N., Saulea E. și Gavriliuc L. din care nu rezultă că la momentul transmiterii mijloacelor bănești inculpatul avea intenția de a le însuși pentru sine personal, de fapt acestea fiind transmiși pentru efectuarea construcției și întocmirea setului de documente corespunzătoare.

Astfel, inculpatul a manifestat o înșelăciune față de părțile vătămate, prin faptul că la începutul reconstrucției chioșcurilor, dar și la finalizarea lor, darea în exploatare a trecut sub tăcere prețul real al construcției unui m² al grupului de gherete din piața V. Alexandri, 4, mun. Bălți, care, ulterior prin raportul de expertiză nr. 002653/1625 din 26.09.2006 efectuat de experții din cadrul CNEJ al Ministerului Justiției, s-a dovedit a fi de 2420 lei, față de cel cerut și primit de la fiecare investitor în anumă de 4329 lei, precum și modul cum a acționat, demonstrează intenția lui de a comite escrocheria în scopul însușirii banilor. Scop, care s-a constatat că în realitate a fost atins de către inculpat, prin faptul că în cadrul grupului dat de gherete lui i-a revenit 3 gherete comerciale, cu suprafețe destul de mari față de cel al părților vătămate, deși nu a prezentat și demonstrat organului de urmărire penală și nici instanței mărimea aportului său financiar alături de părțile vătămate și alți investitori ai construcției în litigiu. Prin urmare, consideră că vinovăția lui Ungureanu Iv. în comiterea infracțiunii

incriminate este dovedită integral prin totalitatea de probe administrate în cadrul urmăririi penale și examinate în ședința de judecată.

- părțile vătămate și avocatul lor Durnea A., casarea sentinței și pronunțarea unei hotărâri de condamnare, cu admiterea integrală a acțiunilor civile înaintate, argumentând că instanța neîntemeiat a constatat că învinuirea nu a prezentat probe care ar confirma că Ungureanu I. la momentul primirii banilor a avut intenția de a-i însuși, deoarece el s-a eschivat chiar de la momentul primirii banilor de a-și asuma obligațiunea privind prezentarea dării de seamă despre folosirea lor, precum și prezentarea informației privind cheltuielile mijloacelor bănești. Prin raportul de expertiză este determinat volumul lucrărilor de construcție la ziua efectuării expertizei, unde este reflectat costul lucrărilor date, mărimea cărora este mai mică, decât cea cerută de inculpat și primită de la deținătorii chioșcurilor.

Din momentul efectuării expertizei și pînă la darea obiectului în exploatare nu este reflectată efectuarea cărorva lucrări, care nu sunt incluse în actul expertizei.

- partea vătămată Gavriliuc L., casarea sentinței cu pronunțarea unei noi hotărâri de condamnare și admiterea în totalitate a acțiunii civile înaintate, invocînd că instanța de fond a dat o apreciere greșită probelor prezentate, iar concluziile instanței contravin materialelor cauzei, care nu a soluționat cerințele privind recuperarea prejudiciului cauzat prin oferirea ei a unui spațiu comercial mai mic.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 11 aprilie 2014, au fost respinse, ca nefondate apelurile declarate de procuror, părțile vătămate Țurcan N., Saulea E., Cazanețchii V. și apărătorul lor Durnea A., și partea vătămată Gavriliuc L., cu menținerea sentinței contestate.

5. Instanța de apel și-a motivat soluția prin faptul că, instanța de fond în conformitate cu cerințele legii și propriei convingeri bazate pe cercetarea sub toate aspectele, prin prisma art.101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței și veridicității lor, corect a ajuns la concluzia că fapta lui Ungureanu I. nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

La fel, instanța de fond corect a reținut că persoanelor Moruz L., Botezatu V., Iucicovschi N., Cocosțirco Vl., Zara A., Mîrza V., Turculeț V. și Postnaia A. nu le-au fost cauzate careva pagube, deoarece ei neagă că li s-ar fi cauzat daune, în cauză lipsesc cereri depuse de către aceștia, ce ar confirma prejudiciul material, mai mult că lor nu li s-a atribuit calitatea de părți vătămate potrivit art. 59 Cod de procedură penală.

Instanța a conchis că învinuirea adusă lui Ungureanu I. este bazată pe raportul de expertiză nr. 002653/1625 din 26.09.2006, care a fost efectuată cu

încălcarea normelor Codului de procedură penală și Legii nr. 1086-XIV din 23.07.2000 „*Cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale*”. Numirea expertizei în construcții a fost efectuată cu încălcarea gravă a art. 145 Cod de procedură penală, fără a fi respectată procedura prealabilă numirii expertizei. La momentul numirii expertizei cauza penală era deja intentată în privința lui Ungureanu I., însă acestuia nu i-a fost adusă la cunoștință ordonanța privind numirea expertizei, ultimul fiind lipsit de dreptul de a prezenta întrebări expertului. Ordonanța privind numirea expertizei i-a fost adusă la cunoștință odată cu concluziile expertului. Mai mult că, la efectuarea expertizei nu s-a luat în considerație faptul că construirea gheretelor a fost efectuată din investițiile persoanelor fizice, cu finanțarea lor personală, în lipsa antreprenorului general și contractului de antrepriză generală.

Din conținutul raportului de expertiză reiese, că la întocmirea devizului de către expert a fost utilizată metoda de resurse, fără utilizarea noilor norme de deviz pentru lucrările de construcții-montaj și reparații la construcții, ceea ce este o încălcare a Hotărârii Guvernului nr.1570 din 09 decembrie 2002 „*Cu privire la măsurile urgente de trecere la noua bază normativă în construcții*”.

Pînă la efectuarea construcției gheretelor au fost îndeplinite lucrări de proiectare, fiind obținută documentele de proiectare, efectuat controlul tehnic a documentelor de proiectare, coordonată documentarea cu organele abilitate, pentru care au fost achitate taxele necesare, fiind obținute condițiile tehnice și autorizațiile necesare, certificatul de urbanism și autorizarea de construcție. Pentru obținerea acestor documente și coordonarea lor au fost achitate plățile necesare organelor competente, precum și taxele locale necesare, plăți ce nu au fost luate în calcul la efectuarea expertizei. Ulterior, a fost ales antreprenorul Russu Iv., care urma să efectueze construcția gheretelor, cu care la 13.07.2004 a fost încheiat contract de antrepriză, în conformitate cu legislația RM care reglementează relațiile de antrepriză.

Părțile contractante și-au executat obligațiunile contractuale, gheretele comerciale au fost construite, iar pentru procurarea materialelor de construcție și plata pentru lucrul efectuat au fost efectuate plățile corespunzătoare, unele materiale de construcții au fost procurate personal de către Ungureanu I.. După efectuarea construcției chioșcurilor comerciale, acestea au fost date în exploatare, fiind înregistrate la OCT Bălți.

Persoanele care au participat financiar la construcția gheretelor comerciale l-au împuternicit pe Ungureanu I. să fie reprezentantul acestora în sfera construcțiilor gheretelor, iar careva indicații din partea acestora Ungureanu I. nu a primit, lui i-au fost dați bani pentru primirea documentelor necesare la construcție și efectuarea acesteia. După darea în exploatare a gheretelor,

persoanele participante la construcție, nu au avut pretenții față de construcția, calitatea acesteia și preț, fapt confirmat printr-o recipisă anexată la dosar (f.d.303, vol.I).

Mai mult, la efectuarea expertizei, expertul Babițchi N. și stagiarul Evtodiev V. au încălcat normele procesual-penale, art. 151 Cod de procedură penală, care reglementează procedura întocmirii și prezentării concluziei. Totodată, Evtodiev V. nu corespundea cerințelor legale înaintate față de expert, nu a fost atestat în calitate de expert într-un anumit domeniu și nu a fost inclus în Registrul de stat al experților judiciari atestați, mai mult că în raportul de expertiză este indicat că Evtodiev V. este stagiariar. Prin urmare, contrar prevederilor art. 31 al Legii „Cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale”, raportul de expertiză a fost semnat de stagiariarul Evtodiev V., care s-a semnat în rubrica „Experți”, deși era stagiariar și nu deținea funcția de expert.

Astfel, instanța a conchis că nu s-a confirmat intenția inculpatului de a dobândi prin înșelăciune bunurile pătimiților în proporții deosebit de mari, deoarece toate acțiunile îndreptate spre reconstrucția gheretelor s-au efectuat de inculpat în mod deschis, cu comunicarea tuturor datelor necesare și înscrisurile prezentate. Toți pătimiții au confirmat, că inculpatul a petrecut mai multe adunări a investitorilor, aceștia i-au încredințat să-i reprezinte și să se ocupe de construcția gheretelor, precum și oformarea documentelor necesare.

Prin urmare, instanța de fond corect a statuat că relațiile între inculpat și părțile vătămate în construcția gheretelor comerciale se referă la relațiile civile și în acțiunile lui Ungureanu Iv., lipsesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(5) Cod penal.

6. Împotriva deciziei nominalizate a declarat recurs ordinar acuzatorul de stat și părțile vătămate Cazanețchii Vladimir, Țurcan Nicolae, Saulea Elena, care au solicitat:

- procurorul, care invocând temeiul de drept prevăzut la art. 427 alin.(1) pct.6) CPP, solicită casarea deciziei instanței de apel cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță în alt complet de judecată, argumentînd că instanța nu a făcut analiza tuturor probelor prezentate și nu a dat aprecierea multilaterală și obiectivă acestora, care dovedesc cu certitudine vinovăția lui Ungureanu Iv.

Manifestarea din partea inculpatului a unei înșelăciuni pasive față de părțile vătămate a fost stabilit prin faptul că reconstrucția grupului de gherete din piața V. Alecsandri 4, mun. Bălți a fost organizată și efectuată de către inculpat fără întocmirea vre-unui deviz de cheltuieli total pe construcția de către o instituție specializată în acest sens și fără a exista un contract de antrepriză capitală în construcție, care ar fi supus coordonării și discuției cu investitorii în

acest sens. Instanța de judecată nu a ținut cont de faptul că anume prin procurile eliberate de către părțile vătămate pe numele lui Ungureanu Iv., a fost creată aparența legală a acțiunilor inculpatului, care a dobândit de la victime mijloace bănești sub pretextul de organizare a lucrărilor de reconstrucție a grupului de gherete din piața V. Alecsandri 4, mun. Bălți, cu suprafața totală de 223,8 m². Astfel, instanța de apel nu a clarificat obiectiv circumstanțele cauzei, adoptând o decizie ilegală.

- părțile vătămate, care, făcând trimitere la prevederile art. 420-430 Cod de procedură penală, solicită, casarea hotărârilor judecătorești, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei hotărâri de condamnare, totodată să fie admise acțiunile civile înaintate. Consideră că au fost prezentate suficiente probe care confirmă cauzarea prejudiciului material părților vătămate, care au investit mijloace bănești la construcția complexului comercial. Inculpatul a acționat cu intenție directă și cu acest scop a întreprins toate măsurile ca mijloacele bănești ale investitorilor să fie utilizate fără control. Pînă la momentul de față inculpatul se folosește de încăperile comerciale construite cu mijloacele lui Cazanețchii V., obține venituri din folosirea lor. Toate aceste acțiuni ale inculpatului confirmă în totalitate că Ungureanu Iv. din momentul primirii procurii de la părțile vătămate și a mijloacelor bănești a acționat intenționat însușind în favoarea sa mijloace considerabile la construcția complexului comercial, ceea ce confirmă prezența în acțiunile lui a laturii subiective a infracțiunii de escrocherie.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, inculpatul Ungureanu Ivan a depus referință privind opinia sa asupra recursurilor ordinare declarate de procuror și părțile vătămate, care a solicitat respingerea recursurilor declarate, cu menținerea deciziei contestate, deoarece sentința de achitare a instanței de fond, menținută prin decizia instanței de apel sunt legale și întemeiate, pronunțate ca urmare a cercetării obiective și multilaterale ale tuturor probelor prezentate de către părți, care au demonstrat nevinovăția lui în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(5) Cod penal.

7.1. Împotriva recursului ordinar declarat de acuzatorul de stat a fost depusă referință de părțile vătămate Țurcan N., Cazanețchii Vl., Saulea El., Gavriiliuc L. care au menționat că acesta urmează a fi admis, considerîndu-l întemeiat, deoarece vinovăția inculpatului a fost demonstrată pe deplin prin probele administrate.

8. Judecînd recursurile ordinare în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal consideră că acestea urmează a fi respinse ca inadmisibile din următoarele considerente.

8.1. Cu referire la recursul procurorului.

Potrivit art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Conform art.414 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel și este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Fiecare probă, cu respectarea prevederilor art.101 Cod de procedură penală, urmează a fi apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor.

Aceste cerințe obligatorii ale legii procesuale penale au fost respectate la judecarea apelurilor.

Instanța de apel, examinând apelurile procurorului, părților vătămate Țurcan N., Cazanețchii Vl., Saulea El., Gavriliuc L. cât și a avocatului Durnea A. în numele părților vătămate, a supus unei cercetări suplimentare și minuțioase toate probele administrate la dosar, după cum rezultă din procesul-verbal al ședinței de judecată, a audiat suplimentar părțile vătămate Țurcan N., Cazanețchii V., Saulea E., Gavriliuc L., a martorului Slivinschi L., a verificat și cercetat actele cauzei, cum sunt: plîngerea părții vătămate Cazanețchii Vl., a martorului Slivinschi L, copiile actelor cu privire la recepția finală a construcției de pe piața V. Alecsandri 4, mun. Bălți, răspunsul medicului-șef sanitar de stat, răspunsul adresat șefului Direcției Generale Teritoriale Bălți a CCCEC, răspunsul eliberat de la OCT Bălți, răspunsul primarului mun. Bălți, V. Panciuc cu anexe, actul de constatare nr.12/19 din 31.03.2006 cu anexe, răspunsul directorului Agenției de Imobil și Consulting „Naxin” cu anexe, copiile contractelor de arendă, procuri, copia contractului de vânzare-cumpărare cu anexe, raportul de expertiză în comisie nr. 002653 seria IE din 26.09.2006, certificate de urbanism, autorizație de construire, raportul de expertiză nr. 794 din 16.12.2010, originalele actelor ridicate privind lucrările efectuate pe str. V. Alecsandri 4, mun. Bălți, precum și alte materiale, respectînd prevederile art.100 alin.(4) Cod de procedură penală, dîndu-le o apreciere justă, potrivit art.101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității și coroborării reciproce, și corect a ajuns la concluzia că învinuirea adusă inculpatului Ungureanu I. în săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(5) Cod penal,

nu și-a găsit confirmare, menținând sentința de achitare, soluție expusă detaliat în textul deciziei instanței de apel (f.d.92-101, vol.VII), cât și în textul sentinței (f.d. 90-101, vol.VI).

Instanțele ierarhic inferioare și-au motivat soluția prin faptul că nici în cadrul urmăririi penale, cât și în ședința de judecată acuzarea nu a prezentat probe, care ar demonstra că inculpatul la momentul primirii mijloacelor bănești de la părțile vătămate a avut intenția de a le însuși ilegal. Banii i-au fost transmiși lui Ungureanu I. la etapa inițierii construcției, precum și în baza unei înțelegeri amiabile. Mai mult că, toate părțile vătămate au confirmat că inculpatul a petrecut mai multe adunări a investitorilor, aceștia i-au încredințat să îi reprezinte și să se ocupe de construcția gheretelor, precum și oformarea documentelor necesare.

Totodată, atât prima instanță, cât și instanța de apel, au constatat că nu a fost demonstrată intenția lui Ungureanu Iv. de a dobândi prin înșelăciune bunurile pătimiților în proporții deosebit de mari, deoarece toate acțiunile îndreptate spre reconstrucția gheretelor s-au efectuat de inculpat în mod deschis, cu comunicarea tuturor datelor necesare și înscrisurile prezentate.

Cheltuielile legate de întocmirea documentelor necesare, precum și plățile locale și cele pentru dobândirea autorizațiilor de la organele competente nu au fost luate în considerație de către partea acuzării la înaintarea învinuirii inculpatului, care pune la îndoială veridicitatea sumei presupuse ca fiind dobândită ilicit.

Din textul deciziei rezultă că instanța de apel și-a motivat soluția adoptată în sensul oferirii răspunsurilor la motivele apelurilor declarate de procuror, părțile vătămate și avocatul în interesele părților vătămate. Autorii recursurilor nu aduc careva argumente noi, care ar combate concluzia instanțelor de judecată, dimpotrivă, temeiurile invocate în recursuri repetă conținutul celor expuse anterior în apel și, instanța de apel, respectînd prevederile art. 414 și 417 Cod de procedură penală, s-a pronunțat motivat asupra acestora.

Colegiul penal lărgit ține să menționeze că primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca *escrocherie* doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpînire asupra acestor bunuri, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția de a-și onora angajamentul asumat.

Astfel, nu au fost prezentate probe prin ce anume s-a exprimat înșelăciunea sau abuzul de încredere în acțiunile lui Ungureanu Iv.

Învinuirea adusă inculpatului se bazează pe raportul de expertiză care a fost petrecută cu încălcarea gravă a normelor Codului de procedură penală și Legii nr. 1086-XIV din 23.07.2000 „Cu privire la expertiza judiciară, constatările

tehnico-științifice și medico-legale”.

Numirea expertizei în construcții a fost efectuată cu încălcarea art. 145 CPP, fără a respecta procedura prealabilă numirii expertizei. La momentul numirii acesteia cauza penală deja era intentată împotriva lui Ungureanu I., însă lui nu i s-a adus la cunoștință ordonanța privind numirea expertizei, acesta fiind lipsit de dreptul de a prezenta întrebările sale expertului.

Ordonanța privind numirea expertizei i-a fost adusă la cunoștință odată cu concluziile din expertiza efectuată (20.06.2007).

Conform art. 145 Cod de procedură penală, care era în vigoare la 02.06.2006, când a fost dispusă efectuarea expertizei, prevedea că *organul de urmărire penală sau instanța de judecată, în cazul în care dispune efectuarea expertizei, fixează un termen pentru chemarea părților și expertului, dacă acesta a fost desemnat de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată.*

Alin.(2) al normei date stipula, că *la termenul fixat, părților și expertului li se aduce la cunoștință obiectul expertizei și întrebările la care expertul trebuie să dea răspunsuri, li se lămurește că au dreptul să facă observații cu privire la aceste întrebări și că pot cere modificarea sau completarea lor. Totodată, părților li se explică dreptul lor de a cere numirea a câte un expert recomandat de fiecare dintre ele pentru a participa la efectuarea expertizei.*

Alin.(3) prevedea, că *după examinarea obiecțiilor și cererilor înaintate de părți și expert, organul de urmărire penală sau instanța de judecată fixează termenul efectuării expertizei, informându-l, totodată, pe expert dacă la efectuarea acesteia urmează să participe părțile.*

Prin urmare, organul de urmărire penală nu a respectat aceste prevederi legale, numind expertiza cu încălcarea normelor procesuale sus nominalizate.

Expertiza nominalizată a fost efectuată și cu încălcarea documentului normativ CP L.01.01-2012 „Instrucțiuni privind întocmirea devizelor pentru lucrările de construcții-montaj prin metoda de resurse”, care potrivit pct.4.2.5. stipula că, pentru obiectivele finanțate din bugetul de stat sau din bugetul unităților administrativ-teritoriale borderourile de resurse sau cataloagele de prețuri unitare și devizele se eliberează în mod obligatoriu ca parte componentă a documentației de proiect. Pentru obiectivele finanțate din alte surse, borderourile de resurse, cataloagele de prețuri unitare și devizele se eliberează la cererea beneficiarului.

Conform pct. 2 al HG nr. 1570 din 09.12.2002 „Cu privire la măsurile urgente de trecere la noua bază normativă de deviz în construcții”, organele administrației publice centrale și locale, precum și alte unități-beneficiari ai obiectivelor de construcții, începând cu 1 ianuarie 2003, la contractarea lucrărilor de proiect și deviz vor comanda întocmirea documentației de deviz prin metoda de resurse,

cu aplicarea noii baze normative de deviz. Comandarii a construcției gheretelor nu au fost organele administrației publice centrale sau locale, sau alte organe. În speță, comandarii a construcției au fost persoanele fizice, care și-au ales ca reprezentant pe Ungureanu I. pentru ca acesta să le reprezinte în toate întrebările de construcție a gheretelor și darea lor în exploatare. Dreptul de a reprezenta persoanele fizice a fost legalizat notarial prin procuri.

Până la efectuarea construcției gheretelor au fost îndeplinite lucrări de proiectare, obținute documentele de proiectare, fiind efectuate controale tehnice a documentelor de proiectare, efectuată coordonarea documentelor cu organele abilitate, pentru care au fost achitate taxele necesare, au fost obținute condițiile tehnice și autorizațiile necesare, certificatul de urbanism și autorizarea de construcție.

După primirea documentelor pentru construcție, a fost ales antreprenorul Russu I., care urma să efectueze construcția gheretelor, cu care la 13.07.2004 a fost încheiat contract de antrepriză. Contractul fiind încheiat în conformitate cu legislația RM care reglementează relațiile de antrepriză, iar obiect a constituit construcția gheretelor comerciale pe bul. V. Alecsandri, mun. Bălți, conform proiectului nr. 5/5-04-AC-B și autorizarea de construcție nr. 159 din 27.07.2004.

Astfel, părțile contractante și-au executat obligațiunile contractuale, gheretele comerciale au fost construite, iar pentru procurarea materialelor de construcție și plata pentru lucrul efectuat au fost efectuate plățile corespunzătoare, unele materiale fiind procurate personal de către Ungureanu I. După efectuarea construcției chioșcurilor comerciale, acestea au fost date în exploatare, fiind înregistrate la OCT Bălți.

Persoanele care au participat la construcția gheretelor comerciale i-au încredințat lui Ungureanu I. să se ocupe de această problemă, inculpatul careva indicații concrete în formă scrisă nu a primit și lui i-au fost transmiși bani pentru perfectarea documentelor necesare și efectuarea construcției. Fiecare persoană i-a achitat suma de bani necesară pentru construcția gheretei sale. După darea în exploatare a gheretelor, nimeni nu au avut pretenții față de, calitatea și prețul construcției.

La efectuarea expertizei, experții nu au luat în considerație că construcția gheretelor a fost comandată de persoane fizice, care a fost finanțată din contul lor, din acest motiv efectuarea expertizei pentru stabilirea cheltuielilor nu putea fi efectuată în baza „Instrucțiunii privind întocmirea devizelor pentru lucrările de construcții-montaj prin metoda de resurse”, precum nici nu putea fi aplicată altă metodă de calculare a cheltuielilor, deoarece cheltuielile au fost efectuate în baza legislației civile a R. Moldova.

Mai mult ca atât, la efectuarea expertizei, expertul Babițchi N. și stagiarul Evtodiev V. au încălcat normele procesual-penale prevăzute la art. 151 Cod de procedură penală, deoarece la 26.09.2006 nu au fost făcute măsurări în natură a volumului lucrărilor efectuate, experții nu au efectuat nici o măsurare, nu au ieșit la fața locului, neinvitînd proprietarii gheretelor comerciale pentru a examina interiorul gheretelor, a le fotografia și efectua măsurările necesare. Circumstanțele date sunt confirmate prin aceea, că la raportul de expertiză nu sunt anexate fotografiile, scheme sau alte materiale ce ar confirma concluziile indicate în raportul de expertiză. La fel, în raportul dat fiind indicat că cheltuielile pentru construcții au fost calculate în baza materialelor cauzei penale, examinării vizuale, dosarului cadastral și devizului local de cheltuieli, în baza „Instrucțiunii privind întocmirea devizelor pentru lucrările de construcții-montaj prin metoda de resurse”.

Raportul de expertiză conține date, care au fost indicate în devizul de cheltuieli, efectuat în baza contractului de muncă din 23.01.2006, încheiat între pătimit pe cauza dată și Aculova Sv. Acest deviz de cheltuieli a fost efectuat în baza „Instrucțiunii privind întocmirea devizelor pentru lucrările de construcții- montaj prin metoda de resurse”, acțiuni ce au fost efectuate în afara prezentului proces penal, din care motiv acest deviz de cheltuieli nu putea sta la baza raportului de expertiză în cauza dată. Acesta nu corespunde cerințelor legale și nu poate fi admisă ca probă în cauza penală din mai multe considerente:

Expertiza a fost efectuată de către comisia de experți în componența lui Babițchi N. și Evtodiev V.

Potrivit art. 10 al Legii „Cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale”, expertul judiciar este obligat să efectueze cercetări complete și în baza lor să prezinte concluzii întemeiate și obiective.

Expertiza a fost efectuată fără a se lua în considerație documentele, ce confirmă efectuarea întregului complex de lucrări în construcție. Documentele corespunzătoare le deținea Ungureanu I., care a fost privat de posibilitatea de a le prezenta. La data cînd a fost efectuată expertiza (26.09.2006), Eftodiev V. nu îndeplinea cerințele legale înaintate față de expert, acesta nu era expert, nu a fost atestat în calitate de expert într-un anumit domeniu, nefiind inclus în Registrul de stat al experților judiciari atestați. În raportul de expertiză Eftodiev V. este indicat ca stagiar.

Astfel, contrar prevederilor art. 31 al Legii „Cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale”, raportul de expertiză a fost semnat de stagiarul Evtodiev V., care s-a semnat în rubrica „Experți”, deși era stagiar și nu deținea funcția de expert.

Deasemenea, raportul de expertiză este neîntemeiat și din motiv că

cheltuielile pentru construcția gheretelor au fost efectuate pentru luna septembrie 2006, pe când lucrările de construcție au fost efectuate în anul 2004-2005, iar în luna iulie 2005 obiectul a fost dat în exploatare, fapt confirmat prin procesul-verbal de primire în exploatare a construcțiilor și concluziile organelor competente.

În raportul de expertiză nu sunt indicate dispozitivele de măsurare folosite la efectuarea expertizei și dacă aceste dispozitive au trecut controlul metrologic. Nu a fost dat răspuns la întrebarea - fiind stabilite cheltuielile la momentul efectuării expertizei, însă nu au fost stabilite cheltuielile care au avut loc la momentul construcției gheretelor, unde, în cadrul instanței de fond a fost numită contra expertiza tehnico-merceologică în construcție, însă aceasta nu a fost efectuată, din motivul lipsei numărului necesar de specialiști în domeniul dat. Potrivit concluziei experților din motivul schimbării situației reale a obiectului – *nu poate fi efectuată contraexpertiza cu aprecierea volumului real de cheltuieți la lucrările de construcție a gheretelor comerciale din str. V. Alecsandri 4, mun. Bălți pe perioada an. 2006.*

Poate fi efectuată expertiza suplimentară cu aprecierea volumului și costului real a cheltuielilor la procurarea, transportarea materialelor și utilajului la momentul actual. Din motivul că gheretele comerciale, amplasate în piața V. Alecsandri, mun. Bălți, prezintă o construcție integră **de stabilit prețul separat a gheretelor prin metoda de resurse (volumul și valoarea reală a cheltuielilor la procurarea, transportarea materialelor de construcție și montarea utilajelor) nu este posibil.**

Astfel, instanța de fond corect a menționat că, nici raportul de expertiză nr. 794 din 16 decembrie 2010, efectuat de Centrul de expertize independente „Cexin”, nu poate fi luat ca probă, deoarece centrul, conform informației Ministerului Justiției din 12 iulie 2011, nu intră în categoria organelor oficiale statale, specializate în domeniul expertizei judiciare și nici nu poate fi tratată ca expert particular.

La fel, întemeiat a fost reținut și faptul că toate incertitudinile și neclaritățile în stabilirea prejudiciului urmează să fie interpretate în folosul inculpatului, iar partea acuzării nu a prezentat probe care ar reflecta și confirma prejudiciul cauzat și valoarea acestuia, deoarece în situația în care sunt prejudiciate interesele legitime ale persoanelor, exprimarea prejudiciului cauzat în baza unui raport de expertiză, care nu reflectă aceste sume, este inadmisibilă.

Totodată, instanța de apel a considerat justă soluția instanței de fond și pe episodul în privința lui Cazanețchii VI. menționând că, cauza penală a fost intentată în baza denunțului depus de către Cazanețchii VI. și Slivinschi L. Ultimul l-a dus în eroare pe Ungureanu I. și notarul Frecăușan N., care, s-a

prezentat la notar, ca fiind Cazanețchii V., iar la 03.10.2003, la întocmirea procurii din numele lui Cazanețchii V., a falsificat semnătura acestuia. În baza acestei procuri falsificate, Cazanețchii V. a fost recunoscut parte vătămată, circumstanțe ce nu au fost apreciate la faza de urmărire penală. În cadrul ședințelor instanței de fond și apel acestea au fost confirmate prin declarațiile lui Cazanețchii V., potrivit cărora banii lui Ungureanu I. i-a transmis prin intermediul lui Slivinschi L., și nu cunoaște ce sumă a ajuns la Ungureanu I.. La 03 octombrie 2003 la notarul Frecăuțan N. nu a fost, ulterior prima procura a fost anulată, în care era indicată familia sa, însă era semnată de Slivinschi L. Până în octombrie 2003, el nu i-a eliberat lui Slivinschi L. procură pentru a-i reprezenta interesele. Circumstanțele nominalizate au fost confirmate și prin declarațiile martorului Slivinschi L., care adăugător a declarat că Ungureanu I. cu ei la notar nu au fost, iar altă procură pe numele inculpatului nu a fost eliberată. Declarațiile acestor persoane confirmă că Cazanețchii V. în luna octombrie 2003 nu a întocmit procura pe Ungureanu I., nu i-a transmis bani pentru construcția chioșcului și relații contractuale cu Ungureanu I. nu a avut. Mai mult ca atât, partea vătămată Cazanețchii V. a declarat că bani lui Ungureanu I. i-a transmis fratele său, Cazanețchii A.. Deasemenea, el transmitea banii lui Slivinschi L., iar acesta urma să transmită banii lui Ungureanu I. El nu a solicitat ca Ungureanu I. să-i restituie banii.

Prin urmare nici în cadrul urmăririi penale, cât și în instanțele de judecată nu s-a dovedit faptul că banii de la Țurcan N., Cazanețchii V., Saulea E. și Gavriliuc L. au fost dobândiți ilicit de către inculpat.

Banii primiți de la Țurcan N. au fost cheltuiți la construcția gheretei acestuia în volum deplin, iar în an. 2005 ghereta a fost dată în exploatare pe numele său.

Saulea E. și Gavriliuc L. nu au prezentat dovezi că i-ar fi transmis lui Ungureanu I. bani în suma indicată în învinuirea înaintată.

Astfel, prin procurile eliberate de către părțile vătămate pe numele lui Ungureanu Ivan, au fost legalizate relațiile între inculpat și părțile vătămate, perfectarea acestor procuri nu poate fi considerată ca o legiferare a unor ilegalități, sau între părți au existat raporturi civile, care au avut început, realizare și sfârșit, gheretele fiind construite și părțile vătămate devenind proprietari ai acestora.

Colegiul penal lărgit constată ca întemeiate concluziile instanței de fond și apel referitor la achitarea inculpatului de sub învinuirea de comitere a infracțiunii de escrocherie, săvârșită în proporții deosebit de mari, concluzii care, cum s-a menționat mai sus, detaliat sînt motivate și se bazează pe aprecierea obiectivă și sub toate aspectele a probelor administrate.

Dezacordul autorului recursului cu aprecierea probelor de către instanța de apel, nu se încadrează în temeiurile de recurs, prevăzute de art.427 Cod de procedură penală.

Prin urmare, Colegiul penal concluzionează că instanța de apel corect a conchis asupra necesității menținerii sentinței privind achitarea inculpatului de sub învinuirea de săvârșire a infracțiunii imputate, din lipsa în acțiunile acestuia a elementelor constitutive ale infracțiunii, nefiind prezentate probe certe care ar dovedi vinovăția acesteia.

Astfel, Colegiul conchide că instanțele de judecată corect au reținut în acest sens prevederile art.8 și 389 Cod de procedură penală, sub aspectul că o sentință de condamnare se adoptă numai în condiția în care vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată printr-un ansamblu de probe cercetate de către instanța de judecată. O sentință de condamnare nu poate fi bazată pe presupuneri. Colegiul reține că ambele instanțe de judecată au ținut seama de aceste prevederi legale, precum și de principiul că toate dubiile apărute și care nu pot fi înlăturate, se tratează în favoarea inculpatului și au adoptat soluții întemeiate.

Conform legislației în vigoare, vinovăția persoanei în săvârșirea faptei se consideră dovedită numai în cazul când instanța de judecată, călăuzindu-se de principiul prezumției nevinovăției, cercetînd nemijlocit toate probele prezentate, iar îndoielile, care nu pot fi înlăturate, fiind interpretate în favoarea inculpatului și în urma unei proceduri legale, a dat răspuns la toate chestiunile prevăzute în art.385 Cod de procedură penală.

În consecință, se apreciază că nu există temeii legal pentru admiterea recursului ordinar și, potrivit legii, se impune respingerea recursului declarat de procuror ca inadmisibil, cu menținerea hotărîrii atacate.

8.2. *Cu referire la recursul părților vătămate Cazanețchii VL., Turcan N., Saulea EL.*

Conform prevederilor art.424 alin.(2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art.427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurenți și este în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărîrile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Cererea de recurs trebuie să conțină conținutul și motivele recursului cu argumentarea ilegalității hotărîrii atacate și solicitările recurentului, cu indicarea temeiurilor prevăzute în art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală invocate în recurs și în ce constă problema de drept de importanță generală abordată în

cauza dată, așa cum prevede art. 430 pct. 5) Cod de procedură penală.

Din textul recursului declarat de părțile vătămate Cazanețchii V., Țurcan N., Saulea E. reiese că prevederile legii procesual penale nu au fost respectate de către recurenți, care n-au invocat nici unul din temeiurile obligatorii recursului ordinar prevăzute în art.427 alin.(1) Cod de procedură penală.

Totodată, Cazanețchii Vl., Țurcan N., Saulea El., solicită reaprecierea stării de fapt a cauzei, cu pronunțarea unei noi hotărâri, de condamnare a lui Ungureanu Ivan în baza art. 190 alin.(5) Cod penal, însă, critica referitor la procedura de apreciere a probelor ține de starea de fapt a cauzei, care este de competența instanțelor de fond și apel. La etapa recursului ordinar instanța de recurs nu efectuează un control asupra fondului cauzei, ci verifică aplicarea corectă a normelor de drept material și de procedură față de faptele constatate de instanța de fond ori, după caz, de instanța de apel. Această verificare se efectuează numai în limita temeiurilor formulate în recurs.

Deoarece temeiurile pentru recurs ordinar sînt expres și limitativ stipulate în lege, rezultă că motivarea recursului trebuie să se refere numai la acestea, cu indicarea expresă a temeiurilor pe care se întemeiază, astfel recurenții nu au respectat aceste cerințe obligatorii.

Reieșind din cele nominalizate, Colegiul penal conchide, că recursul ordinar declarat de părțile vătămate urmează a fi respins ca inadmisibil, pe motiv că nu corespunde cerințelor de conținut, prevăzute în art. 430 pct.5) CPP.

9. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibile, recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți, Andrei Formusatii și de părțile vătămate Cazanețchii Vladimir, Țurcan Nicolae și Saulea Elena, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 11 aprilie 2014, în cauza penală în privința lui *Ungureanu Ivan Vasile*, cu menținerea hotărârii contestate.

Decizia este irevocabilă, publicată integral la 05 martie 2015.

Președinte

Petru Ursache

Judecătorii

Constantin Alerguș

Ghenadie Nicolaev

Nadejda Toma

Petru Moraru